

ERFARINGER MED BRUG AF "HJERTEKOST" I DET NATIONALE PRO-SPØRGESKEMA I HJERTEREHABILITERING

Marianne Boll Kristensen, klinisk diætist, cand.scient., ph.d., REHPA, Videncenter for Rehabilitering og Palliation, Region Syddanmark og Syddansk Universitet. Københavns Professionshøjskole. mabk@kp.dk

I 2018 blev fødevarerfrekvensspørgeskemaet "HjerteKost" udvalgt til at indgå i det nationale elektroniske spørgeskema med patient-rapporterede oplysninger (PRO) i hjerterehabilitering, men ifm. pilotafprøvningen af PRO-spørgeskemaet blev der identificeret visse udfordringer forbundet med brugen af HjerteKost. En arbejdsgruppe er derfor nedsat til at vurdere, hvordan HjerteKost bedst muligt implementeres i PRO-arbejdet fremadrettet. Som baggrund for arbejdsgruppens drøftelser, er der udarbejdet en rapport hvori de foreløbige erfaringer med HjerteKost i PRO-spørgeskemaet opsummeres og diskuteres (1). I denne artikel præsenteres rapportens hovedresultater og den videre proces for arbejdet.

Udvælgelsen af HjerteKost til det nationale PRO-spørgeskema
Hjerterehabiliteringsområdet blev i 2018 udpeget som et af indsatsområderne i det nationale arbejde med at understøtte anvendelsen af PRO i alle sundhedsvæsenets sektorer, og det blev besluttet, at fødevarerfrekvensspørgeskemaet HjerteKost skulle indgå i det nationale PRO-spørgeskema med henblik på at vurdere patienters behov for en kostintervention (2). HjerteKost blev således inkluderet i det PRO-spørgeskema, som sendes til patienter med iskæmisk hjertesygdom forud for opstarts- og afslutningssamtale i forbindelse med hjerterehabilitering (3). HjerteKost blev udvalgt, da det er et valideret spørgeskema, som anbefales i den nationale kliniske retningslinje for hjerterehabilitering (3,4). Endvidere fremhæves, at HjerteKost er et godt pædagogisk redskab til at motivere patienten til at ændre kostvaner, da det er tydeligt hvordan ændringer i fødevarervalg kan give flere points og dermed gøre kosten mere hjertevenlig (5,6).

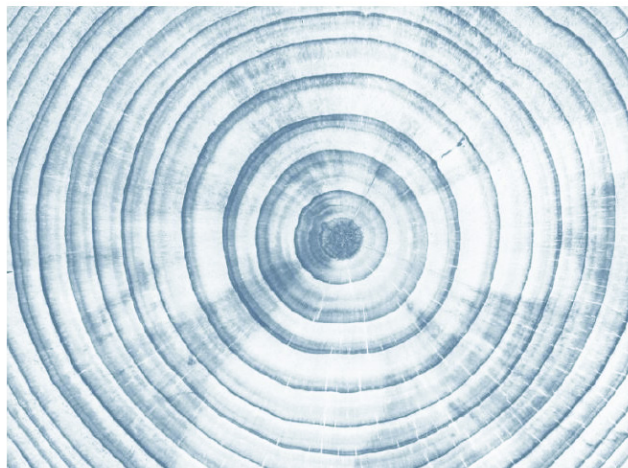
Indledende brugertest og ekspertgennemgang

Det samlede PRO-spørgeskema blev indledningsvist brugertestet på syv patienter med hjertesygdom, og gennemgået af psykologer fra rådgivningsvirksomheden FORCE Technology, som vurderede spørgsmål og svarmuligheder og deres forståelighed (7).

I både brugertest og ekspertgennemgangen blev det fremhævet, at der i spørgsmål om "Hvilken type ... spiser/bruger du oftest?", er risiko for, at patienten mener at skulle vælge flere svarmuligheder. For de spørgsmål, hvor svarmuligheden "Jeg spiser/drikker ... 0-1 gang om ugen" indgår, blev fremhævet, at meningen hermed kan være uklar. HjerteKost indeholder et spørgsmål om 'Kage, chokolade og flødeis' og et andet spørgsmål om 'Slik', og risikoen for overrapportering blev fremhævet, da det kan være nærliggende at regne chokolade med ved begge spørgsmål. Endelig blev fremhævet, at HjerteKost kan være svært at udfylde retvisende for patienter, som ikke selv laver mad (7).

Psykologerne fra FORCE Technology opstillede anbefalinger til ændringer og præciseringer i ordlyden i visse spørgsmål i HjerteKost. Disse anbefalinger blev sammen med resultaterne af de gennemførte brugertest og ekspertgennemgangen, gennemgået af en referencegruppe nedsat af det nationale PRO-sekretariat med henblik på at vurdere, om der skulle foretages ændringer i PRO-spørgeskemaet inden pilotafprøvningen. Da HjerteKost er et valideret skema, ville referencegruppen så vidt muligt undgå at ændre i skemaets ordlyd og indhold, og det blev besluttet, at det i løbet af pilotafprøvningen måtte vurderes, om de identificerede potentielle problematikker gjorde sig gældende i praksis (8).

REHPA
Videncenter for
Rehabilitering og Palliation

HjerteKost som en del af det nationale HjertePRO

Udarbejdet for det nationale PRO-sekretariat

Rapporten er udarbejdet for det nationale PRO-sekretariat af REHPA, Videncenter for Rehabilitering og Palliation. Forfatterne bag rapporten er Marianne Boll Kristensen, Cecilie Lindström Egholm og Ann-Dorthe Zwisler. Den fulde rapport kan downloades fra REHPAs hjemmeside www.rehpa.dk under 'Udgivelser' (1).

Pilotafprøvning

I perioden december 2019 til oktober 2020 blev det samlede PRO-spørgeskema pilotafprøvet på to hospitaler og i fire kommuner: en Aarhus-klynge bestående af Aarhus Universitetshospital og Aarhus Kommune, en Fyn-klynge bestående af Odense Universitetshospital, Odense kommune og Nordfyn Kommune samt Lejre Kommune som enkeltstående enhed. Pilotafprøvningen blev evalueret ud fra et omfattende datamateriale, og de resultater herfra som vedrører HjerteKost er fremkommet gennem interviews med patienter, et evalueringsskema målrettet patienter samt gruppeinterviews med sundhedsprofessionelle (9).

HjerteKost gav anledning til mange kommentarer fra de sundhedsprofessionelle. Mens nogle vurderede skemaet relevant som visitationsredskab, fandt andre at skemaet er for langt, og at det grundet detaljeringniveauet har karakter af faglig udredning. Der blev udtrykt overvejelser vedrørende hvorvidt alle patienter bør udfylde skemaet, eller om det kan være et opfølgende trin efter en kortere screening. Flere fandt desuden skemaet bedst egnet til patienter, som spiser en traditionel dansk kost (9).

Patienterne blev ikke spurgt direkte ind til HjerteKost i interviewene, men det var alligevel et af de spørgeområder, som oftest blev kommenteret i negative vendinger. Flere syntes, at skemaet er for langt, og at nogle af spørgsmålene er svære at svare på. HjerteKost blev dog også omtalt positivt af enkelte patienter, da det øgede deres opmærksomhed på sund kost (9). I det elektroniske PRO-spørgeskema var points for de forskellige svarmuligheder dog ikke synlige for patienten, og det pædagogiske potentiale i HjerteKost er dermed ikke realiseret i PRO-skemaets nuværende form.

I forbindelse med pilotafprøvningen blev der lavet en lixtalsanalyse, og konklusionen var at den samlede score for Hjerterkost var tilfredsstillende, men at flere spørgsmål havde et lixtal >40 (9), hvilket svarer til en læsevenighed, der ligger i den høje ende af middel eller svær.

Analyse af data fra de 180 patienter fra Fyn-klyngen og Lejre Kommune, som udfyldte Hjerterkost i forbindelse med pilotafprøvningen viste, at 20% af patienterne undlod at besvare et eller flere af spørgsmålene. Dette udgør en problematik, da den tilhørende Fedtscore eller FiskFrugtGrøntscore dermed ikke kan beregnes. Blandt de 144 patienter, som havde besvaret alle spørgsmål, blev ingen kategoriseret som havende hjertesunde kostvaner (≥ 75 i både Fedtscore og FiskFrugtGrøntscore). Dermed burde alle patienterne i henhold til den nationale kliniske retningslinje (10) tilbydes kostintervention, og brugen af Hjerterkost til at vurdere behovet herfor kan dermed synes overflødig. Blandt de 170 patienter, som der kunne beregnes en FiskFrugtGrøntscore for, var der kun én patient, der opnåede en FiskFrugtGrøntscore på ≥ 75 , mens der blandt de 149 patienter som der kunne beregnes Fedtscore for, var 43 (29%) med en score ≥ 75 (1).

For at undersøge, om der potentielt vil kunne gennemføres en indledende screening af patienterne med blot nogle enkelte af Hjerterkosts spørgsmål, blev overensstemmelsen mellem en score baseret på disse udvalgte spørgsmål og den fulde Fedtscore eller FiskFrugtGrøntscore vurderet. Resultaterne viste, at en score baseret på fire udvalgte spørgsmål inden for Fedtscoren og en score baseret på fem spørgsmål inden for FiskFrugtGrøntscore viste henholdsvis 90% og 99% overensstemmelse med den fulde score ift. til at kategorisere patientens kostvaner som hjertesunde eller ej (1).

Den videre proces for implementering af Hjerterkost i det nationale PRO-spørgeskema

I november 2021 mødes den arbejdsgruppe, som med mandat fra det nationale PRO-sekretariat under Sundhedsdatastyrelsen, er nedsat til at udarbejde en skriftlig indstilling om, hvordan Hjerterkost bedst muligt implementeres som en del af det samlede PRO-spørgeskema i hjerterehabilitering fremadrettet. Arbejdsgruppen består af klinikere og forskere indenfor hjerterehabilitering herunder repræsentanter for kliniske diætister i både regioner og kommuner samt en repræsentant fra FaKD.

Med udgangspunkt i rapporten skal arbejdsgruppen drøfte og forholde sig til følgende i deres skriftlige indstilling (1):

- Formål, relevans og timing for anvendelsen af Hjerterkost herunder relevans af fastsatte cut-offs.
- Skal det fulde Hjerterkost-skema anvendes til alle patienter, eller kan nogle patienter nøjes med at besvare visse spørgsmål?
- Eventuelle justeringer af spørgsmål og svarmuligheder med henblik på at øge forståeligheden.
- Er der målgrupper, som Hjerterkost ikke vurderes egnet til?
- Eventuelle anbefalinger til den elektroniske opsætning af spørgeskemaet.
- Uddannelsesbehov hos de sundhedsprofessionelle som skal anvende Hjerterkost.

Når der på baggrund af arbejdsgruppens indstilling træffes beslutning om, hvordan Hjerterkost fremadrettet skal implementeres i det nationale PRO-spørgeskema i hjerterehabilitering, vil der blive bragt en opfølgende artikel her i Diætisten.

Referencer

1. Kristensen MB, Egholm CL, og Zwisler A-D. Hjerterkost som en del af det nationale HjerterPRO. Nyborg: REHPA, Videncenter for Rehabilitering og Palliation. 2021.
2. PRO-sekretariatet. Hjerterehabilitering – PRO [Internet]. [Opdateret 1. oktober 2021. Citeret d. 30. oktober 2021]. Tilgængelig fra: <https://pro-danmark.dk/da/omraader/hjerterehabilitering>
3. Sundhedsdatastyrelsen. PRO Hjerterehabilitering - Opsamlingsrapport fra workshopforløb for udvikling af PRO-værktøj indenfor Hjerterehabilitering. 2019.
4. Aagesen M, Pedersen CG, og Zwisler A-D. Gennemgang af spørgeskemaer til at indhente patientrapporterede oplysninger i hjerterehabiliteringsforløb blandt patienter med iskæmisk hjertesygdom. Nyborg: REHPA, Videncenter for Rehabilitering og Palliation. 2018.
5. Klindt T. Hjerterkost Skemaet - Sådan bruger vi det. Diætisten. 2019;27(159):9.
6. Bertelsen BM. Hvorfor er Hjerterkost-skemaet et vigtigt redskab for kliniske diætister? Diætisten. 2019;27(159):7-8.
7. Brøsted JE, og Koester T. Hjerterehabiliteringsskema - Ekspertgennemgang og brugertest. FORCE Technology. 2019.
8. Sundhedsdatastyrelsen. Endeligt resultat af ekspertgennemgang & brugertest. Hjerterehabilitering. 2019.
9. PRO-sekretariatet. Pilotevalueringsrapport vedr. PRO for hjerterehabilitering. 2021.
10. Sundhedsstyrelsen. National klinisk retningslinje for hjerterehabilitering. 2015.

Med LactaNON, behøver laktoseintolerante ikke at holde sig tilbage for laktosen.

Sig **"ja tak"** til mejeriprodukter med LactaNON

- ✓ Laktaseenzymtabletter
- ✓ Indeholder 4500 FCCU
- ✓ Hurtig virkning

Laktaseenzym forbedrer laktosefordøjelsen hos personer, der har svært ved at fordøje laktose

Følg os på:

Vitalbans

www.vitalbans.com/da

